

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י' אדר ב' תשפ"ב | דף היומי בבלי: יבמות ו | דף הכולל: מגילה כא.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ו' עד סעיף ב'.
מוסר: חפץ חיים - אות י"א עד אות י"ג.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער עבודת האלוקים פרק ח' עד 'ועוד כי אנו רואים'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

מדהים: החסיד שגרם למטוס לשוב על עקבותיו | האם צריך לברך 'שהחיינו' על תחפושת חדשה? | 'הרגשתי כאילו רשב"י בעצמו שולח אותי בחזרה לשיבה" | האם בקבוק סודה נחשב 'מנה'? | 2356

הסיפור היומי

"השער כבר נעול", קרא ר' נחמן לעברו של האיש המתנשף,
"אין לך בשביל מה לרוץ". אך הלה הפטיר לעברו: "יהודי
לעולם לא מתייאש" - והמשיך במרוצתו. ר' נחמן התפעל,
הוא החליט לעקוב אחריו ולראות כיצד ייפול דבר...

הכוח שפותח את כל השערים

ענה לעומתו הברסלבאי: "א איד איז קיין מאל נישט מייאש"
- יהודי לעולם לא מתייאש, והמשיך במרוצתו אל הגייט, אל שער
העליה הנעול, לעבר המטוס שכבר יצא לדרכו.

ר' נחמן ששמע את היהודי מדבר מנהמת ליבו שאין יאוש
בעולם כלל, התפעל מרוח האמונה היהודית העצמתית המנשבת
כאן, החליט לשוב על עקבותיו ולראות כיצד ייפול דבר עם
הברסלבאי המאמין הלזה...

הברסלבאי הגיע אל ה'גייט' הסגור מתנשף כולו כשר' נחמן
אלבויים בעקבותיו. באותו רגע שהגיע לשם אירע הבלתי ייאמן:
המטוס שב על עקבותיו והשער נפתח שוב. מהמטוס יצא איש
מצוות הקרקע שהיה עסוק בתיקון משהו קטן במטוס, הצוות
לא שם לב לשהותו ועזב את הגייט, כשאיש הקרקע עדיין שם.
הטייס שעמד על הטעות והבין כי צירף בטעות לטיסה איש צוות
קרקע שב על עקבותיו. איש צוות הקרקע הנ"ל ירד מהטיסה
והברסלבאי המאמין והבלתי מתייאש עלה על הטיסה נגד כל
הסיכויים...

רבי נחמן אלבום ז"ל היה מדמויות ההוד של שכונת איסט סייד
בניו יורק, יהודי חסידי עם ניחוח של פעם. לפרנסתו עסק כסוכן
נסיעות. הוא היה מראשוני הפעילים והמפעילים את הנסיעות
לקברי הצדיקים לפני כארבעים שנה, בעת הורדת מסך הברזל
באוקראינה. במסגרת פעילות זו ר' נחמן ליווה קבוצת חסידים
משדה התעופה קנדי שבניו יורק בדרכם לקייב, בואכה אומן.
אחרוני הנוסעים עלו לטיסה, הדלתות ננעלו והמטוס עזב את
ה'גייט', שער העליה למטוס. ר' נחמן ורעייתו הרגישו כי השלימו
את המשימה בהצלחה. הנה זיכו עוד קבוצת יהודים למלא את
משאלת חייהם לזכות להשתטח על ציון קדשו של רבי נחמן
מברסלב זיע"א.

בדרכם חזרה, בעודם במסדרונות בית הנתיבות, רואים הם
חסיד ברסלב רץ לכיוון ה'גייט' כל עוד נשמתו באפו, תיקו על
כתפו ופאותיו מתנדנדות לפי קצב ריצתו. ר' נחמן שהבין כי הלה
רץ להספיק את הטיסה לקייב בואכה אומן, אמר לו כי הטיסה
כבר עזבה את הגייט, ושער העליה למטוס כבר נעול.

שאלוהו: "מה גדלו של אותו יום עבורך?" וענה כי באותם ימים, ממש עם קריסת מסך הברזל, חיי היהדות בקייב היו עדיין מלווים בקשיים גדולים ועצומים. מקווה הטהרה שם היה מקולקל ולא היו שם תנאים בסיסים לחיי יהודי בטהרה.

במשך תקופה ארוכה, לחם אותו יהודי את מלחמת חייו השקטה וקידש שם שמיים בצנעה, אך לא אמר נואש. באותו יום, ט"ו באב, הוא התפלל לאלוקיו מנהמת ליבו וביקש כי עוד היום יראה לו אור בקצה המנהרה: "הראה נא לי אלוקי כי אתה שומע את תפילתי ולא שכחתי".

באותו יום הוא פגש את הרב שמואל דיטון, שליחו של הרבי מקרלין שליט"א, שהגיע לקייב בשליחות רבו, להדליק את האור באפלת אוקראינה אשר סייע לו בכל העניינים.

מאז ועד היום, במשך כמה עשורים, הם הקימו שם שליחי הרבי מקרלין סטולין שליט"א יהדות לתפארת, קהילת "בית אהרן וישראל", ישיבות, כוללי אברכים, לצד מוסדות חינוך מפוארים. מגדלורים של תורה ואמונה שקירבו מאות יהודים לצור מחצבתם. כעת, בעת צער ומצוקה, כשעמל של עשרות שנים מתפרק ונחרב, עלינו לזכור את מוסרי הנפש האלו, לראות שהמנגינה הזו לא תפסק חלילה, עד שיפתחו שערי הרחמים ונעלה כולנו יחד בשערי ירושלים בבגדי שבת אל מול משיח צדקנו.

(התחזקות בביטחון - זרע שמשון)

גם כשאנו בגלות ואין עוד שערים פתוחים לקבלת התפלה, מסביר רבינו ה"זרע שמשון", בכל זאת עדיין נשארו מקומות וחלונות לקבלת התפילה, כדכתיב: "משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים". מלמדנו רבנו כי גם כאשר הגייט/השער סגור, עדיין חובת היהודי לא להתייאש ולהמשיך להתפלל.

את הסיפור המופלא הזה שינן כסדר ר' נחמן לילדיו, להודיע ולהגלות כי על יהודי לדעת גם בעת משבר ומצוקה, גם ברגע קשה וכואב, שיהודי לעולם לא מתייאש. גם כשהמצב נראה חסר סיכויים כמו שער סגור ומטוס שכבר עזב את הגייט...

היכולת לא להתייאש מונעת מכח האמונה והביטחון, כלשון רבינו בפרשת השבוע: "שהכל בא מההשגחה העליונה". לצד יכולת זו בידינו הכוח הרב והעוצמתי: "התפלה", כהגדרת רבינו בפרשתנו: "וא"כ צריך שהאדם יקרא לקב"ה ואז הקב"ה יענה". רבנו מדגיש את צורך היות היהודי "מבקש רחמים על צרכיו". הפניה האישית הכנה והעמוקה לבורא עולם הכל יכול היא זו שבכוחה לשנות ולהפוך מצבים, בכוחה לפתוח שערים, להחזיר מטוסים, לשנות עיתים ולהחליף את הזמנים.

בבית הכנסת בו אני מתפלל יש שעון קיר שנתרם על ידי הרב י. פ. יהודי חשוב, תושב קייב, לרגל "היום הגדול ט"ו באב".

הסיפור היומי

מיד בתום השנה התגלה מרן הגר"י אדלשטיין זצ"ל לאברך בחלומו: "עליך ללכת לפייס את ת"ח פלוני, תיגש לבני צבי יהודה שיסדר לך את הפיוס עמו"

Yaacov Cohen/FLASH90

מעשה מופלא עם מסר אקטואלי במיוחד: רבני הפורים, הזהרו בדבריהם

"אבא אמר לו בחלום שייך לפייס את ת"ח פלוני! וכיצד אני יודע את כל זאת? - כי אבא הוסיף ואמר לו בחלום: תיגש לבני צבי יהודה שיסדר לך את הפיוס עם הת"ח.

"האברך ניגש אליי", ממשיך לספר הגרצ"י, "ואמר שבאופן אישי אין הוא מאמין בחלומות, אבל כיון שאבי אמר זאת בצורה ברורה, ואף נקב בשמו של הת"ח, הוא מבקש שאעשה עבורו את הפיוס. הוא הוסיף וציין שאין הוא זוכר כלל על מה היה מדובר, ובמה פגע בת"ח".

הגרצ"י ניגש אל הת"ח וביקש שיסלח לאותו אברך על מה שפגע בו. גם הת"ח ההוא פתח עיניים תמהות, ולא זכר במה פגעו בו. רק לאחר מאמצים ניכרים והעלאת זכרונות מן העבר, נזכר הת"ח שחולם החלום דיבר אליו שלא בכבוד. וכמובן, אמר שהוא מוחל וסולח על כך. "ומה היתה התוצאה? - תשעה חודשים וחצי לאחר מכן נולד בן לאותו אברך!".

מדי שנה לקראת ימי הפורים חוזרים ומעוררים על החובה להישמר - גם בתוך השמחה הגדולה - מכל סרך של פגיעה ביהודי ומכל שמץ פגיעה בכבוד תלמידי חכמים. המעשה דלהלן, שהתרחש לאחר פטירת מרן הגר"י אדלשטיין זצ"ל וסופר על ידי בנו הגאון רבי צבי יהודה שליט"א, מעניק לנו המחשה נוספת לחומרת הפגיעה ביהודי, אפילו בדיבור בעלמא ואפילו רק שלא בדרך כבוד!

אברך ת"ח שבמשפחתו נוצרה הפסקה ארוכה בלידת הילדים, פנה בצר לו אל רבו הגר"י זצ"ל, עוד בחיי - חיותו, ושאל מה לעשות. מספר פעמים שאלו על כך, ורבי יעקב השיב לו תמיד בסגנון אחיד, ואמר: "אל תעשה שום דבר, הדברים יסתדרו באופן טבעי!" כתלמיד נאמן, ציית הת"ח לרבו, אבל הישועה התמהמהה מלהגיע.

והנה, בלילה אחד מתגלה אליו מרן הגר"י בחלומו. "היה זה מיד בתום השנה", מספר הבן, הגאון רבי צבי יהודה שליט"א.

מאומה והכל יבוא בדרך טבעית, וכיון שלא היה שייך שיגיע לפתרון בכוחות עצמו, והראיה - שלא הוא ולא הנפגע זכרו שהיתה בכלל איזושהי פגיעה - לכן התגלה אליו אבא בחלום והורה לו את אשר יעשה".

(ע"פ 'קול ברמה' - ביטאונה של רמת אלחנן, אדר ב' תשע"ט)

מוסיף הגרצ"י שליט"א ומספר: "כאשר סיפרתי זאת בשיעור שאני מוסר ברמת השרון, היו הבעלי-בתים המומים למשמע הדברים, ומיד ניגשו לבקש סליחה איש מרעהו. ועשו זאת מתוך רצינות רבה!" הגרצ"י מציין עוד: "אבא זצ"ל הרגיש אחריות ומחויבות לת"ח ההוא, שהרי בחייו הוא הורה לו שלא יעשה

ענינא דיומא - פורים

האם בקבוק סודה נחשב 'מנה'? האם ניתן לשלוח מאכלים שהיו מונחים בלילה מתחת מיטה? והאם ניתן להניח את המשלוח בכלים שאינם טבולים

משלוח מנות כהלכתו - מתוך דפי הלכה למעשה מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

כזה, מוציאים את הבקבוק או אחד המוצרים ומוסרים אותו בידם השנייה.

האם אפשר לתת משלוח מנות משותף

יכולים כמה בני אדם או בני משפחה לתת משלוח מנות משותף [שיתכן שיהיה מפואר ומשובח יותר], זאת, בתנאי שההשתתפות של כל אחד תהיה בשיעור של לפחות כזית לכל אחת משתי המנות שבה משתתף כל אחד מהשותפים למשלוח (דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל בספר "יבקשו תורה מפיהו"). ומנהגו של הרב זצ"ל היה לתת בכל משלוח עוגת טורט שלימה ובקבוק יין חשוב.

משלוח מנות שהיה מונח מתחת מיטה

אין לאחסן את משלוחי המנות לפני הפורים מתחת למיטות שישנים עליהם בלילה (ראה שו"ע יו"ד קט"ז, ה) ואפילו עטופים (ש"ך שם, ד בשם הב"י ושו"ת רב פעלים ב, יו"ד י"ג). אמנם, אם הדבר קרה, דעת הגר"ש וואזנר זצ"ל שבדיעבד ניתן לקיים בהן המצווה בפורים, מפני "שומר מצווה לא יידע דבר רע" (קהלת ח, ד). וכן הורני הגר"ש אלישיב זצ"ל כמה פעמים כששאלתיו לעניין קופסאות ביסקוויטים, אבטיחים ושישיות משקאות שהושמו תחת מיטות, שאף שדעת הגר"א (כמובא בחכמת אדם) להחמיר בזה ביותר שאין להאכילם אפילו לא לבעלי חיים, אבל אפשר לתתם לנצרכים, משום "שומר מצווה לא יידע דבר רע"; ואמנם, אירע פעם שהשאירו אוכל תחת המיטה בלילה, והורה מרן החזון איש זצ"ל להביאו לישבת "תפארת ציון" ולא להודיעם שהיה תחת המיטה. וכן הורה להקל לעניין אתרוגים ושמן להדלקת נרות שבת וחנוכה שהונחו תחת המיטה (ראה שו"ת בנין עולם, ל"ג שו"ת חלקת יעקב ג, ז ושו"ת מנחת יצחק ח, נ"ז והוראת הגר"ע יוסף זצ"ל בילקוט יוסף חנוכה דיני השמנים, ה).

משלוח מנות בכלים שאינם טבולים

הקונים כלי זכוכית או מתכות תוצרת חו"ל לשלוח בהם משלוחי מנות - אינם צריכים להטבילם במקווה, שהרי טרם הגיעו לבעליהם העתידי, ובינתיים הם "כלי מתנה" ולא "כלי סעודה", אבל יש להודיע למקבלים שהכלי טרם הוטבל (דעת הגר"ש אלישיב זצ"ל בקונטרס "קיצור הלכות טבילת כלים" סעיף י"א וכן הכריע יבדלח"ט הגר"א נבנצל שליט"א בספר "ירושלים במועדיה" הלכות פורים עמ' ת"ג). ולדעת הגר"מ שטרנבוך שליט"א כלל לא תועיל טבילת הכלי על ידי השולח (שו"ת תשובות והנהגות א, תנ"ב).

אמנם שמעתי מפי הגר"ש אלישיב זצ"ל שמן הדין, אם לא מניחים את המאכלים ישירות על גבי הכלי עצמו, כגון עוגה, פירות או שוקולדים וסוכריות ששולחים למשלוח מנות או לכלה, אלא משאירים אותם בעטיפתם המקורית, יש מקום להקל ולשולחם על גבי הכלי שטרם הוטבל וליידע שאינו טבול. והוסיף ואמר לי שאין מועילה לעניין זה הנחת מפיון או ניר אפיה תחת המאפים, "שהרי השימוש באמת בכלי עצמו, והוא עדיין לא הוטבל". הערה: יש לציין, אוכל שהונח ואפילו בושל בכלי שאינו טבול - לא נאסר באכילה, אך אין לאוכלו מתוך הכלי (רמ"א יו"ד ק"כ, ט"ז וערוך השולחן, י"ז עפ"י התוספות).

כיצד לעטוף את משלוח המנות

שימו לב!! משלוח מנות שכולו סגור ועטוף מכל הצדדים - לדעת ה'בן איש חי' (בשו"ת תורה לשמה, קמט) נחשב רק כ"מנה אחת" בלבד (מפני ש"אגד שמה אגד", כגון בלולב ומיניו ובטנא של ביכורים) על כן, כשמכניסים את המשלוחים (גם בפורים גשום, שחובה לעטוף הכול היטב) יש לעטוף מבין רכיבי המשלוח, מוצר מסוים או בקבוק בעטיפה נוספת מיוחדת, בנוסף לאריזתו המקורית, ואז ייחשב כמנה נוספת. ואכן, יש המשאירים את חלקה העליון של אריזת המשלוח פתוחה, או כשמוסרים משלוח

אילו 'מנות' צריכות להיות במשלוח?

שולחים שני מיני מאכלים אפילו מאותה ברכה; או מאכל ומשקה, ואפילו שני משקאות. כגון במאכלים: תפוח ואגס, פרגית וסטיק, עוגת גבינה ושטרודל תפוחי עץ, שניצל ופולקע, רבע עוף צלוי ומבושל - שני מינים מפני שטעמים שונה (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל "יבקשו מרעהו" פורים, עמ' ל"א). ולדעת הגר"ש ז"ל, אפילו רבע עוף "עליון" ו"תחתון" - שתי מנות, כמו לעניין בורר בשבת, שהם כשני מינים (מאור השבת ג, מכתב מ). ובמשקים: בירה ואייס קפה, בקבוק מיץ ענבים ובקבוק מיץ תפוזים. אבל מים מינרליים ללא תוספת טעם, או מי סודה - אינם "מנה" (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל "יבקשו מפיהו" עמ' ל"ג).

צריך ששתי המנות יהיו ראויות לאכילה מיד (לא עוף קפוא, נס קפה, שקיקי תה או מנות חמות), הדורשים הכנה - כלשון קיצור שולחן ערוך (קמ"ב, ב): "דבר הראוי לאכילה כמות שהוא, בלא תיקון". וכן דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל ב"שלמי תודה" פורים, כ"ט. כמובן, כשיש מלבדם שני מיני אוכלים, ניתן להוסיפם, לשמח המקבל.

יש לשלוח בהכשרים המתאימים למקבל וכן לפי בריאותו (בלי סוכר, ללא מלח, גלוטן, לאוכלים רק קמח מלא וכדומה). וספק אם יוצאים ידי חובה, בשליחת ממתקים וחטיפים לזוג קשישים.

ונכון שיהיו המנות חשובות לפי ערך השולח והמקבל (ביאור הלכה שם עפ"י הירושלמי מגילה שהשולח לעשיר דבר פחות ערך - אינו יוצא חובת ידי המצווה. וביאר לי מו"ר הגר"ש ז"ל אויערבך זצ"ל הלכה זו, שאף שיש לברוח מן הכבוד, היינו בנוגע לכבוד עצמך, אבל כשעוסקים בכבודו של אחר "יש להדר כפי שהוא מחשיב את עצמו, אף שבעיני אחרים אינו כל כך חשוב. וסיפר, שכשעשה "שלום זכר" בביתו לבניו, כיון שלא היו כל הכיסאות שווים, לזה חסרה גומייה אחת והשני התנדנד הרבה, היה רבנו תולה כל הזמן את עיניו בדלת לראות מי הנכנס, וחיפש בין הכיסאות הפנויים היכן להושיב את הנכנס, לפי מה שהוא מחשיב את עצמו.

עדיף להכין למשלוחי מנות מאפים מסוג פרווה, וכן שוקולדים - פרווה כדי לא להכשיל את המקבלים, בפרט השנה תשפ"ב ב"מוקפים" שעוברים מפורים לשבת קודש, ובפרט כששולחים לאלה שאינם מדקדקים כל כך במצוות. וראוי להוסיף פתק, באלו הכשרים רכיבי המאפה ומה ברכתו.

כמו כן, אין לשלוח במשלוחי מנות אוזני המן הממולאים בגבינה, אף שאין זה אלא מאפה למתיקה ולא פת, כיון שאוכלים בשר בסעודת פורים, ועלולים להיכשל, אלא אם כן יש עליהם היכר חיצוני (הגרי"ש אלישיב זצ"ל "וישמע משה" א, רמ"ה).

קול העם

מה עושים עם מלגה של 125 ש"ח? איך הופכים רבע-שעה אבודה לרבע-שעה של תורה? ומה אירע בבית הכנסת 'ברית יצחק' במודיעין עילית בעת קריאת התורה?

לקט מכתבים שקיבלנו מקוראי 'הפותח' עם תחילת המחזור החדש של 'הדף היומי בהלכה'

עשרה אוזנים בטלית

קורא יקר שיגר לנו מודעה מקורית שנתלתה על לוח המודעות בבית הכנסת 'ברית יצחק' במודיעין עילית, לקראת תחילת המחזור החדש ב'דף היומי בהלכה', פרי יצירתו של הגבאי הרב יהושע לייב פלטינק שליט"א:

ו' אדר א' תשפ"א, יום שני: התרחשות מעניינת בעת קריאת התורה בבית הכנסת 'ברית יצחק' במודיעין עילית:

"יעמוד רבי אריה ב"ר שמואל שלישי", הכריז הגבאי, וסימן בידו לאברך העבדקן שנכנס לפני רגעים ספורים לעלות לתורה. ר' אריה שמואלי אמר להכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו בעוד שעה קלה, כאן בביהכ"ס, הוא התפלל במנין הראשון והגיע כעת להכין את הקרקע לאירוע המרגש העומד לחול.

"קח טלית", הושיט לו ר' בציון הגבאי את הטלית המונחת על העמוד, בדיוק למקרים מעין אלו.

"להתעטף..." ציין בלחישה (במלעיל) הבעל קורא הותיק ר'

האם אבא עבר את המבחן?

כאחד מלומדי הדף היומי בהלכה ב"ה במשך כל המחזור הקודם, זכיתי להיות באירוע הגדול של הסיום. אין מילים לתאר את גודל המעמד, ואת עוצמת 'כבוד התורה' שהוא הקרין על כל המשתתפים.

בדרך, באוטובוס לירושלים, אנשים שאלו אותי: איך עשית את זה? איך לא נשברת באמצע?

אמרתי להם: אני בן אדם עובד, לא חסרים לי ה-125 ש"ח שאני מקבל על המבחן. אבל עשיתי לעצמי מנהג - כשאני מקבל מלגה, אני קונה עם זה ספרי קריאה לילדים בבית. זה גרם שיהיה 'מצב' בבית לאחר כל מבחן - "האם טאטי עבר את המבחן או לא..."

וכמובן, ה'מחייב' הגדול ביותר הוא, שאחרי שמתרגלים ללימוד היומי מרגישים שלא שייך לעבור יום בלי ללמוד הלכה.

תודה על הכל, וכן, אני ב"ה מתחיל שוב מחזור שני, כי אי אפשר בלי זה...

עבודת ה' היומיומיות. זאת ההזדמנות שלי ושלך להפוך ל'הלכה אידן' - יהודי של הלכה, כאשר נוכל לדעת את הלכות היומיום על בוריין, ובמקרה ספק נדע היכן לפתוח את המשנה ברורה ולמצוא תשובות.

ההספק החודשי מתחלק בצורה של שבועיים וחצי לימוד החומר, בתוספת ההערות הבהירות (והאקטואליות!) של 'דרשו', בליווי שאלות משתתפי השיעור, ושבוע וחצי חזרה על שו"ע ומשנה ברורה ללא הערות. כאשר בסוף החודש ישנה אפשרות למבחן אמריקאי (המזכה במלגה) במסגרת דרשו, למעוניינים. למתמידים לבוא באופן יומיומי, תיערך בל"ג שבת משותפת בסיום חלק א'. יש כבר אתר לאירוח השבת, אך עדיין לא ברור האם ננחת ברוסיה או באוקראינה...

השיעורים נמסרים בכל יום בל"ג במקומות דלהלן: ביהכנ"ס ברסלב בבית שני בשעה 9:15-10:00 בבוקר (בתום תפילת שחרית); ביהכנ"ס יערוסלב בקומת קרקע בשעה 10:15-11:00 בבוקר.

שיעור שווה סיפור

מאות שיעורים חדשים נפתחו ב"ה לרגל הצטרפותם של רבים ללימוד הדף היומי בהלכה במחזור החדש. רציתי לספר לכם על שיעור אחד מתוך כל אותם שיעורים חדשים, שלדעתי 'שווה סיפור' ומלמד עד כמה חדרה וחלחלה ההתעוררות הגדולה ללימוד ההלכה.

מדובר בשיעור הנמסר באחת הישיבות לצעירים המפארות את העיר ביתר עילית. בישיבה זו מקובל כי לאחר תפילה מנחה בשעה 13:35 הבחורים הולכים לביתם להפסקת צהרים קצרה, ושבים ללימודיהם לסדר אחה"צ בשעה 15:15. בהתחשב בעומס התחבורה הציבורית הפנימית בשעות הצהרים, יוצא שההפסקה לארוחה ולמנוחה אינה ארוכה במיוחד.

עם תחילת המחזור החדש נפתח בישיבה שיעור בדף היומי בהלכה הנמסר על ידי ראש הישיבה מדי יום בשעה 15:00, רבע שעה לפני תחילת סדר אחה"צ. בשיעור הזה כמובן אין חובת השתתפות על הבחורים, והוא מתקיים על חשבון הפסקת הצהריים הקצרה.

והנה למרות זאת, בשיעור משתתפים כמות נכבדה מאוד של בחורים, שהחליטו להתאמץ 'ולחתוך' רבע שעה מהפוגת הצהריים הכל כך קצרה שלהם, ולהקדים ולחזור לישיבה כדי להשתתף בשיעור. אשרינו שזכינו!

י.צ. ביתר עילית

יהושע, תוך שהוא מתיק עיניו מהסידור בו הביט, כאילו אינו יודע את כל הטעמים מתוך שינה.

"צריך לברך?" תמה ר' אריה, "ברכתי היום כבר!"

"אבל היה לך הפסק", הטעים ר' יהושע, "נכון שבברית לא תצטרך לברך על העטיפה, כי ידעת זאת מראש, אך את העלייה הזו לא תכננת ולכן יש לך לברך עליה".

ידיו של ר' אריה נותרו פרושות באויר לפניו עם הטלית, בעוד שמצידו הוא שומע את ר' עודד: "להמחבר צריך לברך, ולרמ"א פטור", אמר, מותיר את ההכרעה ביד ר' אריה.

'הספיק הרבה העודד הזה', קינא בו ר' יהושע, 'רק לפני שנה וחצי חזר בתשובה וכבר שולט ככה...'

הנוכחים החלו לזוע במקומותיהם בחוסר סבלנות, הרב לא כאן, ומישהו צריך לחתוך עניינים.

"הוא לא צריך לברך כי הוא לובש טלית קטן", צייץ שימע'לה למברג, בחור כבן 15, והיה די מתוסכל מכך שאף אחד לא מתרשם (או לפחות מעמיד פנים כך) מדבריו. הוא ניסה לדחוק את עצמו בין ההרים הגבוהים ללא הצלחה, אבל היה ניכר שדבריו לחלו איכשהו, משום שאף אחד לא סתר אותם. "למדנו זאת בישיבה", התחנן.

"מה פתאום?" סתר את דבריו ר' פנחס, בעל'בת מוכר בעל דעה מוצקה וגוף גם כן כנ"ל, בתנועה שלא ניתן להבין ממנה מאומה למעט זלזול. "הרי אפילו אם נפלה לו הטלית לרגע אחד צריך לברך, ודאי אם שעה הוא בלי הטלית".

הגבאי ר' בניציון הבין כי הוא חייב להניע את הרכבת, והכריז: "יש פה ספק ברכות, וגם טירחא דציבורא, נו, 'ברכו'", סימן בידו בתנועה נמרצת לר' אריה לברך את ברכת התורה תוך קשקוש נבון בקופת הצדקה - תנועת גוף ששידורה היסוס רב ואף חוסר בטחון עצמי.

בלהט הוויכוח שניטש בדקותיים האחרונות בין המתפללים התעופפו מושגים רבים לאויר, שעד היום חשבתו שהם קשורים אך לברכת המזון: "שינוי מקום", "הפסק", "גמירות דעת" ועוד (אפילו 'גברא' ו'חפצא' היו נוכחים).

למרבה הפלא, כשנשאל על כך בברית אחד התלמידי החכמים החשובים בעיר, ציין אף הוא שאיננו יודע, וצריך לעיין במשנ"ב. מה לעשות, יש כאן מרכיב נוסף של ברית שצריך להביא אותה בחשבון. נס שהוא לא נוכח בתפילה, הוא לא אוהב לפסוק תחת לחץ...

זה עתה סיימנו את המשנה ברורה והתחלנו לשנן הלכות השכמת הבוקר, תפילה ותפילין במשנה ברורה חלק א' במסגרת השיעור בדף היומי בהלכה מבית 'דרשו'. חלק א' הינו החלק הבסיסי ביותר במשנ"ב, ומעניק לימוד נרחב על כל פעולות

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

בערב הגעתי הביתה מותש, התיישבתי לנוח מעט, והסלולארי שלי מצלצל בחזקה. מאחורי הקו אדם עלום שם שמסרב להזדהות, אבל שואל אותי לשמי...

פסיעה אחת בשביל השני, אלף פסיעות עבורך

גם לא שכר בטלה על יום עבודה שלי. בערב הגעתי הביתה מותש, אך מאושר מהחסד שגמלתי עם אותו בחור, ועם כל המשפחה שלו. התיישבתי לנוח מעט, והפלאפון צלצל בחזקה. מאחורי הקו אדם עלום שם שמסרב להזדהות, אבל שואל אותי לשמי ואם אני הוא זה שמשכיר את הדירה לפלוני. אישרתי את הדברים ושאלתי אותו מה רצונו. הוא ביקש את מספר חשבון הבנק שלי להעברת כספים, וכן ביקש פירוט של כל החובות שלו כלפי. עוד באותו היום הוא ביצע העברה לחשבון הבנק שלי על מלוא הסכום, והוסיף שאשמור את המספר שלו, ואם תהיה שוב בעיה שאתקשר אליי. עוד הוסיף שגם הצד המקבל לא יודע שהוא משלם, ולא מכיר אותי, ולכן ביקש שלא להעביר את המספר שלו לאיש... התקשרתי לשוכר ועדכנתי אותו שכל החוב כוסה על ידי אלמוני... הוא זעק משמחה והקלה, ואני, שכל כך הייתי דחוק, ראיתי שאם אתה עושה פסיעה בשביל השני אתה חוסך אלף פסיעות עבורך...

(טיב הקהילה)

למי יש כח זמן להשקיע באדם אחר שזקוק לעזרה בו בזמן שאתה עצמך טרוד עם טרדות מעל הראש?! אחת הטרדות המעיקות עלי במיוחד היא נושא שכר הדירה. אני שוכר דירה בעיר אחת ומשכיר את הדירה שלי בעיר אחרת וכך אני מכסה את דמי השכירות. לפני כשנה השוכר שלי נכנס לסחרור כלכלי ולא יכול היה לשלם לי דמי שכירות לחודש אחד, ולאחריו גם כן, וכך נמשך הסיפור עשרה חודשים. כל חודש הוא התנצל ומאוד רצה לשלם אך לא עלה בידו, כך יצא שאני עם משכורתי הדלה היה עלי לשלם את השכירות שלי ללא כל עזרה מהדירה שאותה השכרתי.

הדרך לגאולה הפרטית שלי הייתה דרך הסיפור הבא: יש לי קרוב משפחה שהוא בחור מדוכא, יושב בבית באפס מעשה, ולא מתוך רצון להתבטל. הוא פשוט זקוק לסיוע. יום אחד החלטתי שאני עושה סוף לסיפור הזה של בחור שיושב ללא כל טיפול רפואי ותעסוקתי! קבעתי תור לפסיכיאטר לקבלת אבחון וכן כדי לקבל עבורו את הזכויות שלו לטיפול הולם. זה היה לא פשוט לעזוב את סדר היום שלי, אבל הרגשתי שמישהו חייב לעשות את זה עבורו. כמובן שלא לקחתי פרוטה אחת בתמורה,

ענינא דיומא - פורים

האם צריך לברך 'שהחיינו' על תחפושת חדשה? האם מותר לגבר לצבוע את שערו בפורים? ומדוע בכלל נוהגים להתחפש?

לקט הלכות בענייני תחפושות - מאת הרב"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

התחפושות אשה לאיש ולהיפך: ברמ"א (תרצ"ו, ח): "מה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר, אין איסור בדבר מאחר שאין מתכוונים אלא לשמחה בעלמא". וראה משנ"ב בשם הב"ח שיש אוסרים, ועכ"פ צריך שיהא ניכר שהוא איש והיא אשה. וברשימות הגר"ח קנייבסקי שליט"א בשם החזון איש בראש ספר "אדר-פורים" להרה"ג צבי כהן זצ"ל, שמשמעות דברי הב"ח שיש לבטל המנהג. ואמנם בספר "חוט שני" שבת ד, עמ' רע"ט מביא הגר"נ קרליץ

כמה טעמים נאמרו למנהג ההתחפושות בפורים: באליה רבה (תרצ"ו) - "זכר למרדכי שיצא בלבוש מלכות". בספר "מנהג ישראל תורה" (תרצ"ו) - "זכר לישועת פורים שהייתה נס מלובש ומחופש בדרך טבע". בשו"ת משנה הלכות (ג, ס) - "כיון שמחזרים על הפתחים לקבל מתנות לאביונים, וכדי שפושטי היד לא יתביישו, נהגו להתחפש". ב"מנהגי ירושון" (ק"ג) - "כיון שבימי אחשוורוש נהפכה הרעה לטובה, לכן נהגו להסתיר הפנים במסווה, רמז לכתוב: "ואנכי הסתר אסתיר פני" (דברים ל"א, י"ח).

(חו"מ ת"כ, ל"ב) שהמבעית [- מפחיד] את חברו, פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים. ובשו"ת חוט שני (פורים עמ' צ"ו): "יש להימנע מתחפושות מפחידות כי הפחד יכול להביא לידי סכנה". ברכת שהחיינו על תחפושות: אם התחפושות עלתה כסף רב, ולבישתה מאד משמחת, אפילו אינה אלא ליום אחד - מברכים עליה שהחיינו ("מועדי הגר"ח" (קנייבסקי שליט"א תש"ע). ובספר "וזאת הברכה" (עמ' שט"ו), שלדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל הדבר אינו תלוי רק בשמחה אלא ביוקר הבגד. ובספר "גם אני אודך" (להגאון ר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א, או"ח קמ"א): מן הדין רשאי לברך, ואם חושש לברכה לבטלה יכוון בברכת שהחיינו על המגילה גם על התחפושות.

תיקון התחפושות ביום פורים: אף במקום שנוהגים איסור מלאכה, כיון שהיא מלאכה לצורך שמחת פורים - מותר (תרומת הדשן, קי"ב).

זצ"ל מעשה באב שנכנס לחזון איש בפורים עם בתו המחופשת לבן, עם מכנסיים, והחזו"א גער בו, שזה חוסר צניעות, ונתן לאביה מגבת שיכסה את הבת עד שתגיע לביתה". בעניין זה, בוודאי לבני ספרד יש להחמיר יותר, שהרי המחבר בשו"ע לא הביא להקל בזה בפורים, ואכן בשו"ת יחוה דעת (ה, נ): "אסור לנערים ללבוש בגדי נשים, וכן לנערות ללבוש בגדי גברים אף לשמחת פורים, שלא התיירו לעבור על איסור תורה בשביל שמחת פורים".

צביעת השיער לבחורים: אף שיש בצביעת שיער לאיש איסור "לא ילבש" אפשר להקל באופן שהצבע אינו מייפה אלא מכער (שו"ת משנת יוסף ת, י"ז). ועל כן, אפשר לצבוע בצבע ירוק או סגול (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל בספר "יבקשו מפי"הו" ב, עמ' תס"ד ואינו דומה למעשה ייפוי הנשים (ראה שו"ת מהר"ם שיק יו"ד קע"ג).

תחפושות מפחידה: ברמב"ם (הלכות חובל ומזיק ב, ז) ובשו"ע

על דא ועל הא

"מדוע צריך כאן סטנדרים רחבים?" תמה הגבאי, "הרי אנשים באים למירון בעיקר בשביל להתפלל, לא בשביל ללמוד". חבר הנהלת הציון התבונן מסביב ואמר: "הנה, תראה, כאן יושב בחור ולומד"...

David Cohen/Flash90

מה הוחלט בסוף? - אתם מוזמנים לבוא למירון ולראות. החלק המעניין של הסיפור הזה שייך דווקא לאותו בחור שישב בצד ולמד...

"בוודאי", ענה הנציג, "הרי הבחור הזה לומד תורה. עליו עומד העולם!"

מה הוחלט בסוף? אתם מוזמנים לבוא למירון ולראות. החלק המעניין שייך דווקא לבחור...

אחרי שהם סיימו את השיחה, ניגש הבחור לנציג ואמר לו: "אני כל כך מתרגש מהמילים שאמרת. כבר תקופה ארוכה שקשה לי מאוד בישיבה. נשברתי. כמעט שהחלטתי לעזוב את הלימוד. רק שקודם לכן באתי הנה, לציון של רבי שמעון. ישבתי כאן כמה שעות ובשלב מסוים החלטתי ללמוד. בדיוק אז אתה רואה אותי ואומר עלי שאני מחזיק את העולם. אם כך, אני חוזר לישיבה. בעיניי זה כמו שרבי שמעון בר יוחאי בעצמו שולח אותי לישיבה. לא ידעתי שאני כל כך חשוב."

שנה אחר כך, בפורים, ביום אשר קיבלו עליהם היהודים את התורה מרצון, נפגשו השניים במסגרת מגבית של הישיבה. "זה שאני לומד תורה, זה בזכות החיזוק שלך אז", הזכיר לו הבחור.

(גיליון 'השגחה פרטית')

כשמגיעים למירון ומוצאים שם סטנדר כדי להתפלל או ללמוד, לא עולה במחשבה שיש אנשים שטורחים ועמלים לסדר את הריהוט על הצד הטוב ביותר. הם עוקבים אחרי מצב הכיסאות והשולחנות, וכשמגיע הזמן, גם קונים ריהוט חדש.

לפני כמה שנים, בשלב של החלפת הריהוט ניגש אחד מחברי הנהלה במירון, שהוא נציג של גדול בישראל, אל אחד הגבאים האחראים ואמר לו: "עכשיו, כשמחליפים ריהוט, אני מבקש שתציבו סטנדרים גדולים שאפשר להניח עליהם גם גמרא וגם רשב"א, כך שיוכלו ללמוד במנוחת הנפש".

שאל אותו הגבאי, "בשביל מה אנשים באים לכאן, למירון? בשביל ללמוד או להתפלל? תראה איך כולם עומדים ומתפללים כאן".

הנציג התבונן סביבו, ואכן, כולם מתפללים. רק בצד יושב בחור אחד ולומד. לידו יש גמרא ועוד ספר, ובדיוק בשביל לומדים מעין אלו הוא מבקש סטנדרים רחבים יותר. "הנה, תראה, כאן יושב בחור ולומד", הראה עליו הנציג באצבעו.

"ובשביל בחור אחד צריך סטנדרים מיוחדים?"

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? **שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il**

האם צריך להקפיד לרכוש מגילה דווקא מסופר שנבחן על הלכות סת"ם וקיבל תעודת סמיכה?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

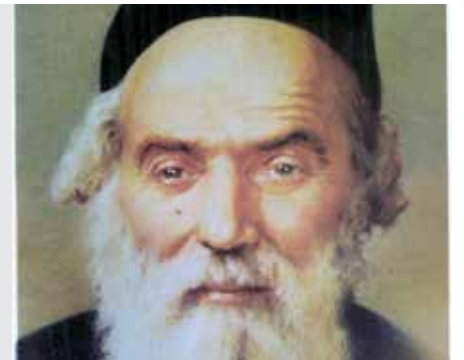
שמגילה שמיעוטה נעשה ע"י חק תוכות - רק בדיעבד כשרה, ובנוסף, השערי תשובה שם הביא שלדעת הקרבן נתנאל אם כתב בפסול גרע מהשמיט פסוקים, וביאר שהדבר תלוי במחלוקת ראשונים. ושאלתי את מו"ר הגרמ"ש קליין שליט"א, ואמר שיש לחזור אחר מגילה שנכתבה מסופר מומחה שקיבל תעודה, והוסיף שמגילה שמחק בה אותיות באופן הנחשב "חק תוכות" - בוודאי אינה נחשבת מהודרת.

שאלה: האם אפשר לקנות מגילה מסופר שלא נבחן על הלכות סת"ם? שהרי מגילה נחשבת כשרה אפילו השמיט בה הסופר כמה פסוקים; וכן אם נדבקו בה אותיות והפרידן באופן שע"פ הלכה נחשב "חק תוכות" - כתב המשנ"ב (סי' תרצ"א סק"ו) שכשרה, כל עוד שרוב המגילה נעשה כראוי, וכמו שכשרה אם השמיט בה כמה פסוקים לגמרי.

תשובה: יש לקנות מגילה רק מסופר שקיבל תעודת סמיכה לאחר שלמד ונבחן על הלכות סת"ם, וזאת כיוון שהמשנ"ב כתב

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר לאדם לדבר לשון הרע על עצמו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

על עצמו, וכעין המעשה הנ"ל עם ה'חפץ חיים', לבין אופן שהוא יודע שמספר על עצמו, שאז מותר. ונידון נוסף: האם מועילה נתינת רשות לשני לספר עליו לשון הרע? ה'חפץ חיים' כתב לעיל שאינו מועיל, וב'שיחות חפץ חיים' מובא שאמר שאסור לדבר לשון הרע אפילו על אדם שידוע שאינו מקפיד אם ידברו עליו, וכפי שמוכח ממרים שסיפרה על משה רבנו, וכן דעת הגר"מ פיינשטיין. מאידך, הגר"ש דבליצקי הביא את המסופר על רבי זונדל סלנטר, שהיה מעמיד אנשים מיוחדים שישתדלו למעט דמותו בעיני הבריות בכל מקום שישמעו שמדברים בשבחו, ומוכח שלדעתו מועילה נתינת רשות לדבר גנות על עצמו. אך הביא עוד מספר 'משפטי בני אדם' שהסיק להלכה שב לשון הרע של דברי גנאי וזלזול לא מועילה רשות להתיר, אבל לשון הרע של שלילת המעלות, נראה שמועילה נתינת רשות.

עוד יש לציין שכל הנאמר הוא לענין איסור לשון הרע, אבל לספר על חטאיו לאחרים [אם אין תועלת בכך], כבר כתב הרמב"ם שעזות פנים היא [שמראה בכך שאינו מתבייש בהם].

בסעיף ה' כתב ה'חפץ חיים' שאדם שמספר לשון הרע על עצמו ועל חברו יחד, מותר להאמין רק לגבי מה שמספר על עצמו ולא למה שמספר על חברו [ואפילו כשמדובר על מעשה אחד, מחלקים את נאמנותו ומאמינים לו רק במה שנוגע כלפיו - ביאורים ומוספים].

בנוגע לסעיף זה מעלים ב'ביאורים ומוספים' נידון מעניין - האם מותר לאדם לדבר לשון הרע על עצמו? ידוע המעשה עם ה'חפץ חיים' שבדרכו לראדין ברכבת ישב לידו אדם שלא הכירו ודיבר בשבחו של ה'חפץ חיים', ורבנו ביטל את דבריו, והלה כעס עליו ומחה בו, ולאחר שהגיעו לראדין וראה על מי כעס, ביקש את סליחתו, ואמר לו ה'חפץ חיים' כי הוא חייב לו תודה על שבזכותו למד שאסור לאדם לדבר לשון הרע אפילו על עצמו. מאידך, לעיל הביא ה'חפץ חיים' את דברי חז"ל על הפסוק (ישעיה ו ה) "כי איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב", שאמר הקב"ה לישעיה הנביא שעל עצמו רשאי לומר דברי גנאי אך לא על אחרים, וכתב הגר"נ קרליץ כי משמע מכך שמותר לומר דברי גנאי על עצמו, וראה בביאורים ומוספים שהביאו דעות שונות בזה, ויש שחילקו בין אופן שהשומע אינו יודע שהמספר מספר

יבמות דף ו

כיצד נעצרה המגפה בעיר פוזנא?

ומקדשי תיראו

מלענות על השאלה.

אמר לו הרב: "אני המרא דאתרא, וגוזרני עליך שתגיד לי את האמת!" כשמעו את גזירת הרב ענה: "מנהגי כבר מאז, להתאבל על חורבן בית המקדש. והנה נתנו לי מתנה מן השמים, שבכל לילה ירמיהו הנביא בא אלי ליער, לומר עמי יחד תיקון חצות". שאלו הרב: "מכיון שיש לך זכייה גדולה כזו, לערוך תיקון חצות ביחד עם ירמיהו הנביא, אם כן למה אינך שואלו על מה ולמה באה גזירת המגיפה הנוראה בעירנו?". השיב רבי שלמה זלמן: "למחר אני אשאל את ירמיהו הנביא".

למחרת בא ואמר לרב, שירמיהו הנביא אמר לו, שארבעים שנה קודם שנחרב בית המקדש, הוא כבר היה צריך להיחרב, אבל כיון שלא היו מדברים אז דברים בטלים בבית הכנסת - בית המקדש נשאר על תילו עוד ארבעים שנה ולא נחרב, אף על פי שהיו רשעים באותו דור! אבל כשהתחילו לדבר בבית הכנסת, נחרב בית המקדש, וכל הצרות שאירעו ליהודים, הם משום שמדברים דברים בטלים בבית הכנסת.

רב העיר הכריז שכל בני העיר יתאספו בבית הכנסת הגדול, והרב עלה ודרש על עניין מורא וכבוד בית הכנסת, וסיפר להם את כל המעשה הנ"ל, ומה שאמר לו רבי שלמה זלמן, שזוהי סיבת המגיפה רח"ל.

געו כל העם בבכייה, והיתה התעוררות גדולה, ובאותו מעמד קיבלו על עצמם ועשו תקנה, שאף אחד לא ידבר בבית הכנסת שום דיבור חול. תיכף אחר קבלה זו, נעצרה המגיפה, וליהודים היתה הרווחה.

(גליון תהילתו בקהל חסידים)

מעשה נורא מובא בהקדמת ספר דברי משפט (להגאון רבי חיים אויערבאך זצ"ל):

בעיר פוזנא פרצה פעם מגיפה רח"ל. המרא דאתרא, רבי נפתלי כ"ץ, ובית דינו, גזרו יום תענית ותפילה, והכריזו שכל מי שידוע אודות איזה דבר חשוד בעיר, מחויב לבוא ולהודיע לבית דין, כדי לידע על מה יצא חרון אף ה', מה עלינו לעשות כדי לעצור את המגיפה.

והנה, הגיעו שניים מתושבי העיר, וסיפרו למרא דאתרא על דבר מוזר שהבחינו אצל אחד מחכמי העיר - רבי שלמה זלמן (סבו של רבי חיים אויערבאך). הם סיפרו שבכל לילה, בהגיע שעת חצות יוצא רבי שלמה זלמן מביתו, עם מנורה קטנה, ופונה אל היער שמחוץ לעיר. הם החליטו לעקוב אחריו באופן שלא ירגיש בהם, אך לאחר שנכנס ליער, הוא נעלם מעיניהם, וחזרו האנשים העירה.

אמר להם רבי נפתלי: "אני אצטרף עמכם הלילה כדי לבדוק זאת". וכך עשה. בלילה, הרב הלך ביחד עם האנשים, ועקבו אחרי רבי שלמה זלמן ביער, עד שראו שעמד במקום מסוים. הוא כיבה את המנורה, ישב לו לארץ, והתחיל לומר תיקון חצות בקול בכי ובדמעות שלישי, עד שנמס לבבם מגודל הבכי והנעימות...

אולם, היה דבר שעורר את תימהונם. הרב ומלוויו שמעו קול נוסף, בלתי ידוע, שאומר יחד עם רבי שלמה זלמן את התיקון, אך לא ראו שום אחד שעמד ביחד עמו. כשגמר לומר תיקון חצות, פנה אליו רבי נפתלי ואמר לו: "עתה ראינו בעינינו כי איש קדוש אתה. אני מבקש לדעת, של מי הקול השני שאמר עמך ביחד את התיקון חצות?". בתחילה ניסה רבי שלמה זלמן להתחמק

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק

הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

המנהגים השונים של העדות בנוסח ברכת אשר יצר

אָפְלוּ שְׁעָה אַחַת". מלבד ההבדל במילים, יש גם הבדל בניקוד המילה 'אי', אך המשמעות שווה. ובחתימת הברכה, המנהג זהה לכל העדות: "רוֹפֵא כָּל בְּשָׁר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת"; אך בתקופת הראשונים היה נפוץ נוסח נוסף, שאף הובא בשולחן ערוך בחלק ממהדורותיו: "רוֹפֵא חוֹלֵי כָּל בְּשָׁר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת".

[שו"ע ו, א, ומשנ"ב ב-ה]

בנוסח ברכת אשר יצר, יש הבדל בין המנהגים השונים. למנהג בני ספרד, אומרים: "שָׂאֵם יִסְתָּם אֶחָד מֵהֶם, אוּ אִם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם"; ולמנהג בני אשכנז, הסדר הפוך: "שָׂאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם, אוּ יִסְתָּם אֶחָד מֵהֶם". ובסיום הברכה, לפני חתימתה, למנהג בני אשכנז אומרים: "אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ", וב'נוסח ספרד', מוסיפים: "אֶפְלוּ שְׁעָה אַחַת"; ואילו למנהג בני ספרד, אומרים: "אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם

מה פירוש המילים "וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת" שבסיום ברכת אשר יצר?

למרות שיש בו נקבים רבים, הרוח נשמרת בתוכו, והרי זה פלא. 2. הפלא הוא - האופן שבו מערכת העיכול מפרידה את חלקי המזון, 'שומרת' עבור הגוף את החלקים הנצרכים לו, ודוחה החוצה את הפסולת. 3. הפלא הוא - החיבור הקבוע בין הנשמה שהיא דבר רוחני ומופשט, לגוף, שהוא דבר גשמי ומוחשי.

[שו"ע ו, א]

ברכת 'אשר יצר', מתייחדת מכל הברכות בכך שהשולחן ערוך והרמ"א מפרשים אותה מתחילתה ועד סופה, באריכות שאינה מצויה בשולחן ערוך. וכך לדוגמה, על המילים "וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת" שבסיום הברכה, מביאים השולחן ערוך והרמ"א שלושה פירושים שונים:

1. כדור או בלון מנופח, כשמנקבים אותו אפילו בנקב זעיר, מיד יוצאת הרוח ממנו; ואילו גוף האדם, שגם הוא מלא ברוח,

מה פירוש המילים "שָׂאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם אוּ יִסְתָּם אֶחָד מֵהֶם" שבברכת אשר יצר?

2. מילים אלו מתייחסות לאיברים הקשורים במערכת העיכול, דהיינו, אם יפתח אחד מהאיברים החלולים המעכלים את המזון, שהם המעייים והקיבה, וכן אם יפתחו נקבים המיועדים להפרשת הפסולת מספר פעמים רב מדי; ולהיפך, אם נקבים אלו יסתמו, ולא יאפשרו את הפרשת הפסולת כראוי - אי אפשר להתקיים.

[שו"ע ו, א]

בהמשך לאמור: גם על המילים: "שָׂאֵם יִפְתַּח אֶחָד מֵהֶם אוּ יִסְתָּם אֶחָד מֵהֶם" - אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם", מובאים בשולחן ערוך מספר פירושים:

1. שאם יפתח אחד מהאיברים החלולים הפנימיים, אותם מזכירים בברכה קודם לכן, במילים 'חלולים חלולים'; או אילו היה נסתם פי העובר בעת יציאתו מבטן אמו - אי אפשר להתקיים.

* מי שצריך ליטול את ידיו ואין לו מים, ינקה את ידיו על ידי חיכוך הידים בבגד, וכדומה; ולאחר מכן רשאי ללמוד תורה, לברך ולהתפלל. ויש לחכך בבגד את כל שטח היד המחויב בנטילה.
* 'סתם ידים' כשרות לברכה ולתורה, דהיינו, מי שאינו רואה כל לכלוך בידי, ולא ידוע לו שהתחייב בנטילתן מסיבה כלשהי, רשאי לומר ברכה וללמוד תורה ללא נטילת ידים.
* לדעת השולחן ערוך, בהזכרת שם 'הויה' בברכות ובתפילה, יש לכוון - 'אדון הכל, היה הוזה ויהיה'. ולדעת הגר"א, ד'י בכוננת 'אדון הכל', למעט בפסוק ראשון של קריאת שמע.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לבן חז"ל להשתתף בריקודי ההקפות בשמחת תורה בארץ ישראל?

Yaakov Neemi/Flash90

וכן המנהג במקומות רבים. ונהגו לערוך סעודה ומשתה לכבוד גמר התורה, ויש שנהגו שחתן התורה וחתן בראשית (ראה לעיל) עורכים סעודה ומשתה לכל הקהל.

והפוסקים כתבו דברים חריפים כנגד המבטלים את המשתה והריקודים בשמחת תורה, או מנהג אחר ממנהגי השמחה.

[שו"ע תרסט, א, ומשנ"ב ה-ו; ביאורים ומוספים דרשו, 9-10]

בשמחת תורה, מותר לרקוד ולמחוא כפים, לכבוד התורה, על אף שבדרך כלל הדבר אסור מדרבנן בשבת וביום טוב. ובן חוץ לארץ הנמצא בארץ ישראל, רשאי להשתתף בריקודים, למרות שעבורו אין זה יום שמחת תורה.

ובנוגע לשירת 'האדרת והאמונה' בציבור - יש שכתבו להימנע מכך, אך הגר"א נהג לאומרו בשמחת תורה "בקול רינה וזמרה",

הלוח היומי

י' באדר ב' | בי נפתלי צבי ב"ר יוסף ליפא אלכסנדר לאבין זצ"ל, האדמו"ר מזידיטשוב

יום זה נקבע בקהילות וורמייזא לתענית ציבור, על גזירת "המגיפה השחורה" (הדבר השחור) בשנת ק"ט.

יארצייט:

תנ"ג: רבי גרשון ב"ר יצחק אשכנזי זצ"ל, אב"ד מץ, בעל עבודת הגרשוני ועוד.

תקל"ב: רבי יוסף יואל ב"ר יעקב אהרן היילפרין זצ"ל, מסטעפאן, תלמיד הבעש"ט.

תש"ה: רבי אברהם ב"ר שלמה אביטבול זצ"ל, אב"ד ור"י במרוקו.

תשס"ט: רבי נפתלי צבי ב"ר יוסף ליפא אלכסנדר לאבין זצ"ל, האדמו"ר מזידיטשוב.

תמסור ד"ש ללויתן...

הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא ראה פעם אדם אחד שנפל לים והחל לטבוע, רבינו אמר לו: "תמסור דרישת שלום ללויתן...". ואחר כך עזר לו השי"ת ואחז בעץ אחד וניצל, ואמר הרה"ק שלא יכל לעזור לו, מאחר שהיה בצער גדול עד שהיה לו קצת שמחה, והוסיף רבינו, שיותר יכולים לפעול בתפילה בשמחה, ממה שיכולים לפעול בבכיה. (נפלאות חדשות - רבי שמחה בונם מפשיסחא - ליקוטים עמ' 98)

נשתדל שלא להיכנס לעצבות, ונזכור שעל ידי השמחה מזל האדם עולה וניצול מהצרות

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il